

هنر خزانی!

علی‌الظاهر تأخیر در انتشار فصلنامه تئاتر، که دلیل یا دلایل آن بر افراد مطلع پوشیده نیست، هنوز تداوم کار پژوهش و انتشار فصلنامه را در اذهان علاقمندان جدی نساخته است. از همین رو بی‌تناسب نیست برای اثبات جدی بودن موضوع و مزده به دستداران کوششهای پژوهشی و دستداران هنر تئاتر، سرآغاز این دفتر فصلنامه را به پاره‌ای از فعالیتهای پژوهشی مرکز هنرهای نمایشی اختصاص دهیم و چاووشخوان

تلاش و کوشش همکاران این واحد باشیم. قبل از ورود به ارائه گزارش، با این نکته شروع می‌کنیم: ظریفی به جهاتی شعر را هنر «نسیمی» و قصه را هنر «طوفانی» قلمداد کرده است. تمایل دارم این تکلمه را بدین توصیف بیافزایم که تئاتر هم هنر «خزانی» است. تصور نفرمائید که مقصود از این «افاضه» اشاره به فصل رونق تئاتر دارد. این نکته بدین لحاظ انتخاب شده است که: تئاتر و امور مربوط بدان، به خودی خود خزان عمر را نزدیک می‌سازد، بخصوص که کار شما بخواهد با پژوهش قرین باشد. به عبارت دیگر هم کار تئاتر حوصله می‌خواهد و هم کار پژوهش. حال اگر شما بخواهید پژوهش تئاتری داشته باشید، باید با اندوخته‌ای مضاعف از همت و حوصله کام بردارید.

با این مقدمات، حجم کاری که در دست همکاران ماست، قابل توجه است. بدون آنکه بخواهیم در اهمیت کارهای در دست اقدام، قلم بزنیم، عین گزارشی را که دفتر پژوهشهای تئاتری مرکز هنرهای نمایشی ارائه نموده است باهم می‌خوانیم:

«کار پژوهش و تحقیق در زمینه هنرهای نمایشی در ایران متأسفانه تا به حال به طور جدی مورد توجه هیچیک از دستگاههای فرهنگی مرتبط با هنر نمایش نبوده است، و یا کلاً هیچکدام از تشکیلات فرهنگی کشور، در این زمینه اقدامی اساسی به انجام نرسانده‌اند. آنچه تا به حال به عنوان پژوهش مورد توجه چنین مجامعی قرار گرفته، جمع‌آوری آمار و ارقامی است که مواردی را به صورت مقطعی مورد نظر قرار داده‌اند، و هرچند این آمار و ارقام، در برخی موارد، نیازهایی را در زمینه پژوهش برطرف می‌کند، اما مسلماً پاسخگوی خواسته‌های تحلیلی در این باب نیست که هدف از پژوهش، تحلیل است و راه‌یابی.

دفتر پژوهش‌های تئاتری مرکز هنرهای نمایشی از آغاز کار، برای رفع این کمبود اساسی، برنامه‌های خود را به دو بخش عمده و اساسی تقسیم کرد: ۱- تهیه اسناد و مدارک تئاتری موجود در تئاتر ایران به منظور فراهم آوردن دستمایه کار پژوهشگران (به دو صورت کتاب و چاپ مقاله در فصلنامه تئاتر). ۲- چاپ فصلنامه تئاتر به جهت نشر ماحصل کار محققان و استفاده کارگزاران و هنرمندان.

در مورد نخست، دفتر پژوهش‌های تئاتری تا به حال به جمع‌آوری اسناد به صورت کتاب، مقاله، پوستر، بروشور، عکس و اطلاعات آرشیوی پرداخته و موارد زیر را مورد نظر داشته است: ۱- کتب‌پژوهی تئاتر (فهرست کامل کتابهای تئاتری منتشر شده در ایران)؛ ۲- مقاله‌شناسی تئاتر (فهرست کامل مقالات تئاتری در مطبوعات کشور)؛ ۳- نمایش-

شناسی (نمایش‌های اجرا شده بر صحنه‌های تهران و شهرستانها): ۴-
 نمایش‌شناسی رادیو (نمایشنامه‌ها و سریال‌هایی که به صورت نمایشی از
 رادیو پخش شده): ۵- نمایش‌شناسی تلویزیون (نمایشنامه‌ها و سریال‌هایی
 که به صورت نمایشی از رادیو پخش شده): ۶- کتابشناسی تمزیه، و
 ۷- تهیه فهرست از تعزیه‌نامه‌های موجود.

همکاران ما در دفتر پژوهش، درحال حاضر کار تهیه اسناد و
 مدارک موارد ذکر شده را روبه‌تمام دارند و بزودی، عناوین یاد شده،
 به صورت کتاب، در اختیار دست‌اندرکاران کارپژوهش قرار خواهد گرفت.
 و به همین دلیل، از تمامی آنان که اسناد و مدارکی در مورد رویدادهای
 تئاتری در ایران در اختیار دارند و یا اطلاعاتی را به صورت نمایشنامه-
 های دستنویس، پوسترها، بروشورها و عکس‌ها در منازل خود حفظ
 می‌کنند، تقاضا داریم جهت تکمیل آرشیو یاد شده و به این دلیل که
 اسناد یادشده نیز در فهرست‌های موجود این دفتر به نام صاحبان آن،
 ثبت شود و مورد استفاده و اطلاع همگان قرار گیرد، دست ما را رد
 نکنند و اسناد و مدارک مزبور را در اختیارمان قرار دهند.

در پایان ذکری هم داشته باشیم از یک کار نیمه‌تمام پژوهشی که
 حقیر انجام آنرا تمهید کرده‌ام و تعدادی از همکاران مرا در این راه
 یاری می‌کنند. پژوهشی در ده سال نمایش پس از انقلاب اسلامی، عنوان
 و محتوی این کار است که بخشی از آن، صورت عینی به خود گرفته است
 و امیدوارم بزودی در فصلنامه، جایی برای انتشار بیاید.
 در پایان از همه کسانی که با مقالات و نوشته‌های خویش، به
 این شماره فصلنامه جان بخشیده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کنم و از آنان
 به پاس این همکاری سپاسگزاری می‌نمایم.

با آرزوی توفیق الهی

علی منتظری

سرپرست مرکز هنرهای نمایشی